

Vrede.Nu is een uitgave van vredesorganisatie IKV Pax Christi en verschijnt vier maal per jaar.

Srebrenica: nog steeds een open wond

Het relaas van Dutchbattolk Hasan Nuhanovic over zijn strijd om waarheid en gerechtigheid voor de nabestaanden van de genocide van Srebrenica.

▷ pagina 2 - 3

'Degene die de atoombom uitvond, had nooit geboren moeten worden'

Een gesprek met Ronald Scholte (88) die de atoomaanval op Nagasaki overleefde.

▷ pagina 4 - 5

Schuilt er in u een vredesambassadeur? Act for Peace!

De voorbereidingen voor de Vredesweek zijn in volle gang. Op de ambassadeursdag kunt u inspiratie opdoen.

▷ pagina 12

Srebrenica: nog steeds een open wond

Hij moest zijn eigen vader, moeder en broer de dood in sturen. Nog vijf jaar heeft hij hoop gehad dat zijn familie levend gevonden zou worden. Nu procedeert hij al tien jaar tegen de Nederlandse staat. Verbitterd is hij, maar niet wraakzuchtig. Hasan Nuhanovic, de beste tolk waar Dutchbat ooit over kon beschikken, wil dat de waarheid boven tafel komt.

Hasan Nuhanovic was 27 toen de enclave Srebrenica viel. Hij werkte toen ongeveer twee jaar voor de vredestroepen in Srebrenica. Eerst deed hij klusjes voor de Canadese soldaten, later voor de Nederlanders. Hasan was samen met zijn vader, moeder en broer aan het einde van de zomer van 1992 naar Srebrenica gevlucht. Toen de oorlog was uitgebroken en het in Oost-Bosnië te gevaarlijk werd, bracht het gezin

Nuhanovic drie maanden door in de bergen. Dat werd steeds onveilig, want de Serviërs bleven aanvallen. De familie liep in drie maanden naar het stadje Srebrenica. Iedere dag bleven er nieuwe vluchtelingen binnen komen en het gemeentebestuur uit Srebrenica zette Hasan aan het werk om die vluchtelingen te registreren. Betaald werk was er niet en het spaargeld van de familie Nuhanovic raakte dan ook

na een paar maanden op. En dat terwijl door de aanhoudende oorlog de prijzen voor eten de pan uit rezen. Nuhanovic: “Een kilo suiker kostte in die tijd 50 euro, een ei was 5 euro. We zagen er begin 1993 uit als wandelende skeletten. De Serviërs kwamen bovendien steeds dichterbij. Op 17 april was er elke vijf seconden een bombardement. Srebrenica was die dag in 1993 bijna ingenomen.”

Op 11 juli worden de doden begraven △

Hasan Nuhanovic

In dienst van de VN

De VN stak daar een stokje voor en stuurde een groep van 200 Canadese soldaten naar Srebrenica om die stad te beschermen. Hasan's vader vroeg de soldaten om een sigaret en zo werd het eerste contact gelegd. "Ik sprak eigenlijk helemaal geen Engels, ik luisterde naar liedjes van de Beatles en zo kon ik dan wel om sigaretten of voedsel vragen. Ik hielp de Canadezen met het kopen van hout of andere klusjes. Ik was de zomer dat we gevlucht zijn, net klaar met mijn opleiding tot ingenieur. Engels heb ik mezelf geleerd via boeken met grammatica." Na een tijdje kwam Hasan in dienst van de militaire observers van de VN. De Canadezen verlieten Srebrenica en de Nederlanders namen hun plaats in. Hasan's reputatie was hem al vooruitgesnel. De Nederlanders schakelden hem vooral in om de gesprekken tussen Servische soldaten en de Nederlandse soldaten te vertalen. Eén keer per week namen de Dutchbatters hem mee naar de Servische kant om te praten over een staakt-het-vuren of om schietincidenten te bespreken. Nuhanovic: "Ik was geliefd, want ik vertaalde alles, inclusief de vloeken van de Serviërs. In de bunker hing een lijstje met codes, omdat de Serviërs en de Nederlanders zonder tolk via codes met elkaar communiceerden."

Die codes waren:

1 = niet schieten

3 = we willen praten

21 = we willen een vertaler

22 = we willen Hasan

Hasan vertelt verder: "Toen door NAVO luchtbombardementen tien Servische soldaten waren gedood, wilden de Nederlanders weer praten met de Serviërs en moest ik mee. Dat was eng, want als er iets mis zou gaan, dan zouden ze mij als eerste vermoorden. Een Nederlandse soldaat verzekerde me dat hij zich met zijn leven voor me in zou zetten."

De val van de enclave

En dan komt 5 juli 1995. Srebrenica ligt zes dagen onder zwaar vuur. Er bevinden zich 25.000 vluchtelingen op en bij de Dutchbat basis. Daarvan zitten er 5.000 binnen, waaronder Hasan's familie en 20.000 buiten de hekken. Op 11 juli loopt de Servische generaal Mladic Srebrenica onder de voet. Overste Karremans, die nog relatief nieuw is, neemt Hasan's vader mee om met Mladic te praten. Het zijn koortsachtige tijden, Hasan werkt drie dagen en nachten zonder te slapen. Op 13 juli stuurt Karremans alle Bosnische mensen die al binnen de hekken zijn van de basis af. Hasan moet nu zelfs aan zijn eigen familie vertellen dat ze de basis moeten verlaten. De afloop is inmiddels bekend: 8000 doden, inclusief de familie Nuhanovic.

Herdenking

Hasan Nuhanovic organiseerde de eerste herdenking van de genocide van Srebrenica al twee jaar nadat die had plaatsgevonden. Met vijftig mensen durfde hij weer terug te gaan naar de plek waar 8000 mannen en jongens vermoord waren. De zoektocht naar zijn familie is pas een paar jaar geleden afgesloten toen hij in 2007 ook het lichaam van zijn vader kon identificeren. Zij liggen nu op de begraafplaats naast de voormalige Dutchbat kazerne. Nuhanovic: "Pas in 2003 ben ik een rechtszaak begonnen om te weten waarom ze mijn familie weggestuurd hebben."

In 2011 stelde de rechter dat de Nederlandse staat aansprakelijk is voor de dood van Hasan's vader. In mei doet de Hoge Raad uitspraak over de juistheid van dat vonnis.

Helma Maas

: Redactioneel

Oorlog en vrede. Deze periode kún je er niet omheen. Niet alleen omdat de televisie ons in de aanloop naar 5 mei vaak 'bombardeert' met documentaires of films over de Tweede Wereldoorlog, maar ook omdat oorlog nog dagelijks gevoerd wordt. In Syrië, in delen van Soedan en in Afghanistan, om maar een paar voorbeelden te noemen.

Herdenken is niet voorbehouden aan de maand mei. In augustus herdenken we dat de eerste kernwapens vielen op Hiroshima en Nagasaki. In deze Vrede.Nu leest u het verhaal van iemand die dat kan navertellen. Schokkend is dat er nu 68 jaar na die eerste atoombom, nog steeds geen overeenstemming is om de kernwapens af te schaffen. Een medewerker van het Rode Kruis vertelt dat hulpverleners bij een kernramp vanwege straling en schokgolven niet in staat zijn om directe hulp te verlenen aan overlevenden.

Voor IKV Pax Christi is de jaarlijkse Srebrenica herdenking op 11 juli een onderwerp waar we ieder jaar uw aandacht voor vragen. Lees het verhaal van de bekende tolk die Dutchbat tot in de laatste uren bijstond. Een betrokken man die na zijn diensten aan de Nederlanders ontslagen werd en met 1500 mark in korte broek, t-shirt en op slippers in Kroatië op straat werd gezet. Zijn strijd voor waarheid en gerechtigheid voert hij natuurlijk ook samen met de vrouwen van Srebrenica.

Vredesactivisten uit allerlei landen verdienen onze steun. Op de ambassadeursdag doen we uit de doeken hoe met name de activisten uit Syrië onze aandacht kunnen krijgen. Kom ook en laat u inspireren door onze minister en staatssecretaris van vrede. Hoor wat zij doen om vredesactivisme te bevorderen.

Helma Maas

Foto voorkant: Vrouwen rouwen om hun geliefden in Srebrenica. Fotocredit: Rob Schuurman.

Ronald Scholte (88) overleefde 'Nagasaki'

'Degene die de atoombom uitvond, had nooit geboren moeten worden'

Hij was krijgsgevangene in Nagasaki toen op 9 augustus 1945 de atoombom op deze Japanse stad viel. Ronald Scholte (88) overleefde de klap, de schokgolf, de straling en de traumatische eerste dagen na de bom, waarin hij doden en gewonden moest bergen. "Soms had ik ineens alleen een been in mijn handen."

Niemand krijgt hem er onder, zal Ronald Scholte tijdens het gesprek regelmatig benadrukken. Zijn leraren vroeger op school niet, die heel wat te stellen hadden met de "lastige" Ronald. Zijn stiefmoeder niet, die hij 'een kreng' noemt. Niet de Japanse soldaten die hem als 17-jarige jongen tot krijgsgevangene maakten en hem drie jaar vasthielden. En tot op de dag van vandaag kreeg ook de bom die op 9 augustus 1945 door de Verenigde Staten op Nagasaki werd gegooid en in één klap 39.000 mensen doodde, hem er niet onder. Medegevangenen die samen met Scholte de ramp overleefden, werden later gek, vertelt de 88-jarige inwoner van het Brabantse Gilze. Letterlijk. "Ze konden alleen nog maar denken aan alle ellende die we daar hebben gezien en zijn hun hele verdere leven ongelukkig geweest. Mij kregen ze niet gek. Daar heb ik geluk mee gehad. Weet je", zegt hij peinzend, "iedereen om mij heen is inmiddels overleden. Mijn vrouw, mijn familie, mijn vrienden. Alleen ik leef nog. Ik denk wel eens dat ik een opdracht heb gekregen. Namelijk om zo lang mogelijk mijn verhaal te blijven vertellen." Vertellen is de in Indonesië geboren Scholte wel toevertrouwd, in de woonkamer van het huis waar hij kort na zijn aankomst in Nederland in 1954 terecht kwam en nog altijd zelfstandig woont. Hij is er omringd door herinneringen en foto's: van zijn vrouw, zijn

vriendin, zijn kinderen en (achter)kleinkinderen, en onderscheidingen die hij na de oorlog ontving.

Het verhaal van Ronald Scholte begint toen hij als jongen in Indonesië van huis weg liep om het leger in te gaan. “Ik had geen leuke jeugd gehad en wilde weg. Dat was voor iedereen beter. In Nederlands-Indië kon je pas aan het werk als je in dienst was geweest. Eenmaal in het leger hielden we drie maanden stand voordat we verslagen werden en als krijgsgevangenen naar Japan werden afgevoerd. We woonden in loodsen, er was te weinig eten, het was koud en we maakten lange werkdagen op de scheepswerf. Na de eerste winter was al 20 procent van de gevangenen dood.” Op 1 augustus werd Nagasaki gebombardeerd met ‘gewone’ bommen en stortten de schuilkelders van het kamp in. “Ik werd door de kampbewaarders naar de heuvels gestuurd om te helpen bij het graven van nieuwe kelders.”

‘Een parachute!’

Ook op de ochtend van 9 augustus was Scholte daar aan het werk. Het bleek zijn redding. “Ik weet nog dat die dag de zon boven de stad doorbrak en het warm begon te worden. Op een gegeven moment werd er een vliegtuig gesignaleerd, maar al snel werd het sein ‘veilig’ gegeven. Later liep ik naar buiten om mijn bovenkleding en etensblik aan een paal op te hangen. Ik hoorde een vliegtuig in een duikvlucht aankomen en liep instinctief terug naar de tunnel. Iemand gilde: “Een parachute!” Meteen daarna was er een helgele lichtflits, een oorverdovende knal en een windvlaag. De tunnel schudde en het werd aarde-donker. Ik kon geen hand voor ogen meer zien en dacht dat er wat met mijn ogen was gebeurd. Toen ik weer wat zicht had, liep ik naar buiten. Heel Nagasaki bleek weggeveegd.”

Pas dagen later vernam Scholte van Amerikaanse oorlogscorrespondenten dat het een atoombom was geweest die de stad had verwoest. Tot die tijd verkeerde hij in onwetendheid over wat er precies was gebeurd. Samen met zijn medegevangenen rende hij de heuvels in, weg van de stad die in lichterlaaie

stond. Na een nacht in de heuvels gingen Scholte en de andere overlevenden terug naar de stad om tussen het radioactieve puin naar doden en gewonden te zoeken. “Mensen hadden verschrikkelijke brandwonden, de vellen hingen er soms bij. Ook herinner ik me de stank van verbrand vlees. Jarenlang heb ik geen saté kunnen eten, door de herinnering die het opriep aan die geur. Veel lichamen waren helemaal of gedeeltelijk verbrand. Soms trok ik aan een been en had ik alleen nog maar dat been in mijn hand. De lichamen werden in het open veld verbrand, want crematoria waren er ook niet meer. Als we honger kregen, kookten we zoete aardappels boven de brandende lichamen. Bikkelhard waren we. Maar we moesten overleven.” De stem van Scholte wordt zachter als hij verteld over ‘de kindjes’. “Dat raakte me het meest, al die verbrande kindjes die soms nog bewogen en huilden. Daar had ik de meeste moeite mee. Hun leven was voorbij voordat het goed en wel was begonnen.”

Geen haat meer

Hoe zeer Scholte tijdens zijn gevangenschap de Japanners had gehaat, na de bom waren die gevoelens in één keer weg. “Ik zag geen vijanden meer, maar

mensen die slachtoffer waren. Een voorman uit mijn kamp had zijn hele gezin verloren. Ik voelde geen haat meer. Wat schiet je er ook mee op?”

Ook de Amerikanen haat hij niet. “Als die bom niet was gevallen, was ik niet levend uit de oorlog gekomen”, zegt Scholte nuchter. “Op 15 augustus hoorden we dat de Japanners gecapituleerd hadden. Wij waren vrij.” Maar laat hij er duidelijk over zijn: “Kernwapens kennen geen winnaars, alleen maar dood en ellende. Ze zijn sinds de Koude Oorlog gebruikt als wapen om de eigen bevolking te beschermen, maar wat voor bescherming biedt een kernbom? Ze vergeten dat het eigen land óók doelwit kan zijn. Tijdens de Koude Oorlog was ik echt bang, Rusland deed zo idioot. Nu is Noord-Korea heel gevaarlijk bezig. Toch hoop ik dat zolang meerdere landen kernbommen hebben, niemand ze zal durven gebruiken. Ik denk dat het toen zonder kernwapens allang écht oorlog was geweest. Het is verschrikkelijk, maar nu kernwapens er zijn, ben ik bang dat er weinig meer tegen te doen is. Degene die de kernbom heeft uitgevonden, had gewoon nooit geboren moeten worden.”

Suzanne van den Eynden

△ De explosie van een kernbom. Fotocredit: Pierre J, Creative Commons.

Arjen Vermeer, Nederlandse Rode Kruis:

‘Aanval met kernwapens zorgt voor dubbel drama’

2013 is het jaar van de doorbraak in het kernwapendebat in: voor het eerst is er massale bereidheid van landen om te praten over het feit dat kernbommen, naast hun vermeende tactische nut, bovenal verschrikkelijke wapens zijn die in één klap duizenden doden tot gevolg kunnen hebben. De weg naar deze verandering werd een paar jaar geleden mede ingezet door het Rode Kruis. Arjen Vermeer, juridisch adviseur humanitair oorlogsrecht bij het Nederlandse Rode Kruis, legt uit waarom de tijd nu rijp is om het kernwapendebat een menselijk gezicht te geven.

In maart dit jaar kwamen in Oslo regeringen van 127 landen bijeen om te praten over kernwapens. Niet over hun strategisch nut of middel tot zelfbescherming, onderwerpen die de afgelopen 68 jaar het internationale debat over kernwapens domineerden. Voor het eerst in de geschiedenis van kernwapens stond het feit centraal dat de ontploffing van één kernbom onmiddellijk duizenden doden en gewonden tot gevolg heeft. De conferentie werd afgesloten met de belofte van Mexico om het niet bij ‘Oslo’ te laten. Voor het eerst tekent zich de mogelijkheid af van een proces dat zou kunnen leiden tot een verbod op kernwapens. De weg naar deze ommekeer werd mede ingezet door het Rode Kruis. In 2010 stuurde de organisatie een verklaring

de wereld in waarin ze de zeer ernstige gevolgen van gebruik van kernwapens voor mensen en hun omgeving benadrukte. Datzelfde jaar, aan het einde van de vijfjaarlijkse conferentie over het non-proliferatieverdrag, verklaarden de 190 landen die partij zijn bij het verdrag dat het kernwapendebat niet meer alleen over machtspolitiek moest gaan, maar ook over die verschrikkelijke menselijke gevolgen. Arjen Vermeer: “We zijn het heel gewoon gaan vinden dat er kernwapens zijn. Maar kernwapens zijn allesbehalve gewoon. In het leed dat ze kunnen veroorzaken, zijn ze ongelooflijk bijzonder. Bijzonder verschrikkelijk.”

We weten sinds 1945 hoe gevaarlijk kernwapens voor mensen zijn. Waarom werd dit onderwerp pas in 2010 op de agenda gezet?

“Sinds de kernbommen op Hiroshima en Nagasaki in 1945 heeft het Rode Kruis zich al uitgesproken over de verschrikkelijke gevolgen van kernwapens voor mensen. Maar tijdens de Koude Oorlog was er in de wereld met name oog voor één eigenschap van kernwapens: afschrikking. Wie kernwapens had, waande zich veilig voor een aanval van vijandige staten. Op dit onderwerp liep het internationale debat echter vast. Na de Koude Oorlog nam het aantal kernwapens niet af, ondanks het voorschrift van het non-proliferatiever-

drag uit 1968 dat kernwapenstaten moeten onderhandelen over afschaffing van deze wapens. De interesse in kernwapens nam zelfs toe: niet alleen van staten, maar ook van gewapende en ‘terroristische’ groeperingen. De kans dat het een keer fout gaat – bedoeld of onbedoeld – werd daardoor steeds groter. Het Rode Kruis heeft toen gezegd: nu móet er iets gebeuren. Doordat er weinig beweging zat in het debat over kernontwapening, was de tijd rijp om de discussie een andere invalshoek te geven. Het Rode Kruis heeft in 2011 een resolutie aangenomen die landen oproept om te garanderen dat kernwapens niet meer gebruikt zullen worden en om te werken aan een juridisch bindend verdrag om het gebruik van kernwapens te verbieden en de wapens te elimineren. De conferenties in Noorwegen en Mexico zijn heel belangrijke volgende stappen.”

Het Rode Kruis spreekt als het gaat om kernwapens over een dubbel drama. Wat houdt dat in?

“Door de bom op Hiroshima vielen in één klap tienduizenden doden, en op de lange termijn in totaal honderdduizenden. Als je bedenkt dat de huidige kernwapens tien tot twintig keer krachtiger zijn, is de directe ramp bij het ontploffen van een kernbom al niet te overzien. Daar komt nog bij dat organisaties als het Rode Kruis bij een kernramp niet in

staat zijn om directe hulp te verlenen aan overlevenden. De hitte, straling en schokgolven maken het onmogelijk voor hulpverleners om hun werk te doen. Bovendien zijn wegen en ziekenhuizen verwoest. Wie het geluk heeft een kernbom te overleven na de eerste klap, is dus allesbehalve zeker van de noodzakelijke hulp.”

Tijdens de Koude Oorlog waren veel mensen bang voor kernwapens. Wordt die angst nog gevoeld?

“Uit een recent onderzoek blijkt dat 80% van de Nederlanders zich zorgen maakt over het gebruik van kernwapens, en dat zelfs 90% bezorgd is over de gevolgen van

kernwapens voor mensen en het milieu. Veel mensen delen dus onze zorgen over deze wapens.”

Waarom is het zo belangrijk dat over het menselijk gevaar van kernwapens wordt gesproken?

“Vanwege hun specifieke karakter en de verwoestingen die kernwapens aanrichten, zijn deze wapens volgens ons onmogelijk te verenigen met het humanitair oorlogsrecht, onder meer omdat kernwapens geen onderscheid maken tussen burgers en militairen. In het verleden konden clustermunitie en landmijnen verboden worden doordat landen erkenden dat deze wapens

onacceptabel menselijk leed veroorzaakten. Doordat in de discussie over kernwapens nu meer aandacht is voor de menselijke gevolgen, dient voor het eerst de mogelijkheid zich aan voor een vergelijkbaar proces.

Het is van groot belang voor de potentiële slachtoffers dat er op een dag een verdrag komt dat het gebruik van kernwapens verbiedt en bestaande voorraden afschaft. Een verbod is nodig, maar helaas nog niet genoeg om ervoor te zorgen dat mensen een kernwapenramp bespaard blijft.”

Suzanne van den Eynden

Een verwoeste tempel bij Nagasaki

Anita Hossain (23) deed mee aan de Crash Course Lobbyen tegen Kernwapens

‘Ongelooflijk dat er zelfs in Nederland kernwapens zijn!’

Waarom willen staten kernwapens? Waarom spelen deze wapens zo'n grote rol in militaire strategieën? Hoe stel je kritische vragen over kernwapens aan diplomaten zonder ze boos te maken? Tien studenten van Nederlandse universiteiten bogen zich de afgelopen twee maanden over deze en vele andere vragen tijdens de crash course Lobbyen tegen Kernwapens, met als hoogtepunt een bezoek aan de conferentie over het non-proliferatieverdrag in Genève. Anita Hossain (23), student sociale psychologie in Utrecht, is één van de deelnemers. Vrede.Nu sprak met haar voor ze naar de conferentie ging.

Wat wist je voor de crash course over kernwapens?

“Heel weinig. Natuurlijk was ik wel op de hoogte van de wapenwedloop tijdens de Koude Oorlog en las ik er wel eens wat over in de krant. Maar dat kernwapens nog zo'n belangrijke rol spelen in de wereld, realiseerde ik me niet.”

Waarom besloot je te solliciteren naar een plek in de cursus?

“Ik zag de vacature en dacht: hier móet ik aan meedoen! De kans om zoveel van dit onderwerp te leren en op hoog niveau met beleidsmakers te kunnen praten,

krijg je niet zo vaak. Ik sta nog steeds versteld van wat we allemaal leren en meemaken. Zo kwam ik er achter dat er ook kernwapens in Nederland zijn. In Nederland! Ik had daar geen idee van, en een stuk of twintig vrienden aan wie ik het vroeg, ook niet.”

Wat is tot nu toe het hoogtepunt?

“Absoluut het bezoek aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken, waar we een gesprek hadden met vijf diplomaten. We vroegen hen onder andere waarom het ministerie de kernwapens in Nederland

niet terug stuurt naar de VS. Hun antwoord was zo raar: ze wilden niet bevestigen dat die kernwapens er waren, maar ontkenden het ook niet. Toen ik vroeg waarom ze niet mochten vertellen dat er kernwapens in Nederland liggen, terwijl dat gewoon een feit is, zeiden ze: “Omdat we dat niet mogen vertellen.” Echt fascinerend om mee te maken hoe iemand totaal geen antwoord geeft op je vraag. Sommige studenten waren heel verontwaardigd over dat gedraai en voelden zich niet serieus genomen. Ik had er zelf minder moeite mee. Juist gedrag dat ik niet begrijp, vind ik interessant. Het liefst had ik ze nog veel meer willen vragen. Toen ik thuis kwam na het bezoek aan Buitenlandse Zaken zei ik: ik zou dit mijn hele leven kunnen doen.”

Welke vraag wil je tijdens de conferentie in Genève stellen aan welk land?

“We hebben allemaal een land toegewezen gekregen waarop we ons moeten richten. Ik heb Iran, dus dat wordt interessant. Als ik de kans krijg, ga ik vragen of het Internationaal Atoomagentschap volledige toegang heeft tot alle gegevens van de kerncentrales in het land. Aan de VS zou ik ook wel wat willen vragen. Maar die walsen natuurlijk helemaal over je heen.”

Op www.nonukes.nl staan blogs over de belevenissen van de tien studenten.

Goed nieuws!

Bisschop Paride Taban ontvangt Sergio Vieira de Mello Prize

Taban, ook wel eens aangeduid als de Soedanese Nelson Mandela heeft op 1 maart uit handen van de Secretaris-Generaal van de VN, Ban Ki-moon deze prestigieuze prijs gehad. Taban ontvangt de prijs voor zijn volhardende manier om vrede te brengen tussen diverse etnische en religieuze groepen. Ten tijde van de burgeroorlog tussen Noord- en Zuid-Soedan stond Taban al bekend als een man die veel voor elkaar kreeg om het lijden van de bevolking te verlichten. Direct na het sluiten van het vredesakkoord in 2005 stichtte hij, geïnspireerd door Israëlische kibboetsen, een dorp maken waar mensen de vrede voorleven. Voor dit dorp 'Kuron Peace Village', waaraan IKV Pax Christi ook bijgedragen heeft, heeft hij de prijs gekregen. Hij legde de basis voor het werk van IKV Pax Christi met nomadengroepen in het grensgebied van Zuid-Soedan, Kenia en Oeganda, die met grof geweld elkaars vee roofden.

Eindelijk een wapenhandelverdrag

Sinds 2006 hebben we ervoor gelobbyd en campagne voor gevoerd, en nu is het zo ver: de wereld heeft een verdrag dat de internationale wapenhandel aan banden legt. Op dinsdag 2 april werd het wapenhandelverdrag met 154 stemmen vóór

door VN-lidstaten aangenomen. Dit verdrag is van levensbelang: jaarlijks komen duizenden mensen om als gevolg van gewapend geweld. Het verdrag verbiedt onder meer de export van wapens naar landen waar de kans groot is dat deze gebruikt zullen worden voor ernstige mensenrechtenschendingen. De staten die het verdrag ondertekenden, moeten het nog wel eerst opnemen in hun nationale wetgeving voordat er écht sprake kan zijn van gecontroleerde wapenhandel. Maar de belangrijke eerste stap is gezet.

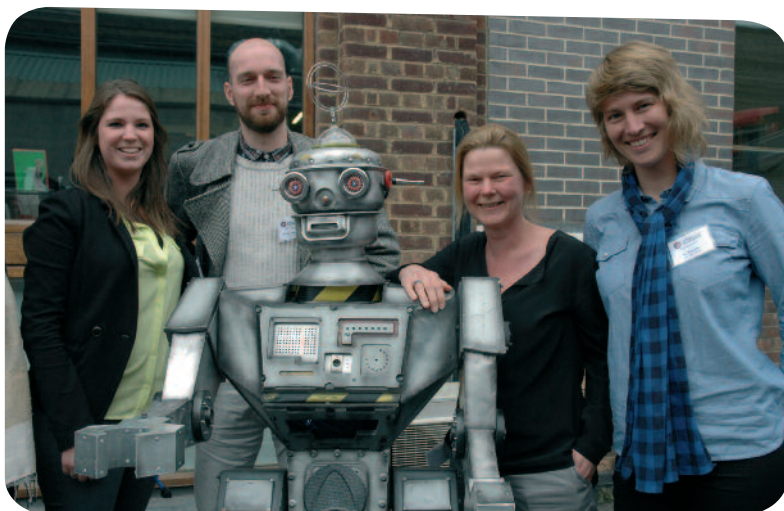
Servië en Kosovo sluiten historisch akkoord

Servië en Kosovo hebben vrijdag 19 april een historische overeenkomst gesloten over Noord-Kosovo, de regio die al jarenlang onderwerp is van conflict tussen de twee landen. Het kan een eerste stap zijn op weg naar vrede en veiligheid in Noord-Kosovo, mits het zorgvuldig wordt uitgevoerd en de burgers actief bij de uitvoering betrokken worden. Volgens Jitske Hoogenboom, programmaleider bij IKV Pax Christi, is er op de korte termijn een groot risico op protest en geweld, omdat Serviërs in Noord-Kosovo (ook) Kosovaars staatsburger zullen worden. Op de lange termijn biedt het akkoord een kans op een leven zonder bommen en geweld, met economische kansen, functionerend bestuur en op de lange termijn EU lidmaatschap.

Campagne tegen Killer Robots

Ze zijn technisch vernuftig, meedogenloos en hebben eigenschappen die tot voor kort alleen aan de mens waren voorbehouden: killer robots, oftewel volledig autonome wapens. Killer robots zijn de nog gevaarlijkere opvolgers van bewapende drones. Terwijl het bij drones de mens is die bepaalt of er geschoten wordt of niet, maken killer robots zelf deze beslissing. De killer robots zijn er nog niet, maar onder meer China, Rusland, Israël, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk hebben al interesse getoond in de ontwikkeling van dergelijke gevaarlijke wapensystemen. Voordat het te laat is en deze autonome wapens onderdeel worden van militaire strategieën, moeten deze wapens dan ook een halt toegeroepen worden.

Op 23 april is de internationale campagne Stop Killer Robots van start gegaan, een initiatief van negen organisaties waaronder IKV Pax Christi. Via onderzoek, politieke lobby en publieksacties streeft de campagne naar een verbod op de ontwikkeling, productie en het gebruik van killer robots. Meer informatie op www.stopkillerrobots.org en www.ikvpaxchristi.nl.

△ De aftrap van de campagne tegen killer robots

Ministerie van Vrede

Aventura: Colombia!

Jörgen Raymann is nog dit hele jaar Minister van Vrede, maar Merlijn Twaalfhoven zwaait deze zomer af als Staatssecretaris. Jörgen is daarom op zoek naar een nieuwe Staatssecretaris van Vrede, en wel op een wel heel speciale manier. Half mei start de facebookactie 'Aventura: Colombia!' waarmee iedereen vanaf 18 jaar kans maakt om de nieuwe Staatssecretaris van Vrede te worden. Dus ook jij!

Ga mee op avontuur in Colombia. △

Jörgen Raymann zet zich als Minister van Vrede in voor meer vrede en veiligheid, in Nederland, maar ook ver weg, zoals in Colombia. De eerste taak van de nieuwe Staatssecretaris is een avontuurlijke werkreis naar dit Zuid-Amerikaanse land waar IKV Pax Christi al jarenlang actief is. Daar ga jij ervaren hoe de mensen leven en hoe zij zich inzetten voor vrede in hun land. Ook leer je meer over hoe grondstoffen zoals steenkool een bron kunnen zijn voor conflict, maar hoe Colombianen dit probeert om te zetten naar een bron van vrede. Terug in Nederland kun jij als geen ander vertellen wat je hebt meegemaakt en inspireer je mensen actief te worden voor vrede en veiligheid.

Hoe doe je mee?

Maak via Facebook een profiel aan, overtuig jouw vrienden en familie dat jij geknipt bent voor deze functie en zorg dat ze op jou stemmen. De drie deelnemers met de meeste stemmen en drie door de jury geselecteerde deelnemers worden uitgenodigd voor een gesprek. Daaruit wordt de nieuwe Staatssecretaris van Vrede gekozen. Zorg dat je erbij bent en like ons alvast op www.facebook.com/ministerievanvrede. Dan houden we je op de hoogte van de actie.

Amanda van Nieuwenhoven

Column

Jan Gruiters is directeur van IKV Pax Christi

Wij hebben altijd een keuze

Vrede vereist dat mensen een waarheid ontdekken “waarvan zij zich niet altijd bewust zijn, vaak niet bewust willen zijn. Wij hebben altijd een keuze. In tijden van oorlog en terreur hebben we weliswaar niet elke keuze, maar zelfs onder die omstandigheden kunnen mensen – zoals de geschiedenis leert – de menselijke waardigheid, het *humanum* redden.”

De woorden zijn van Joachim Gauck, de Bondsresident van Duitsland. Hij sprak ze uit tijdens de 5 mei viering vorig jaar. Joachim Gauck heeft zelf zo'n keuze heeft gemaakt. Hij verzette zich volhardend tegen de onderdrukking in Oost-Duitsland. Wat daarvan de risico's waren, heeft hij als kind ervaren. Toen hij twaalf jaar was, deporteerden de Sovjetbezetters zijn vader naar Siberië. Drie jaar wist de familie niet of hij nog leefde. Niettemin heeft Joachim Gauck zich steeds als dissident uitgesproken voor de menselijke waardigheid.

De tekst raakt mij omdat veel mensen onder de dreiging van terreur en de gesel van oorlog nog steeds dergelijke keuzes maken. Wat te denken van onze partners in Syrië. Jarenlang hebben zij zich ingezet voor vrijheid, voor een menswaardig bestaan zonder angst voor arrestatie en geweld. Inmiddels is de Arabische lente in Syrië uitgedraaid op een Arabische winter. In Syrië woedt een vernietigende oorlog. Maar dat verhindert onze partners niet elke dag opnieuw een keuze te maken. Zij geven de hoop niet op.

Ook wij hebben een keuze waarvan wij ons niet altijd bewust zijn. Veel mensen vervallen bij het zien van de beelden uit Syrië in cynisme. Dat is vaak geen teken van onverschilligheid maar van machteloosheid. Wat heeft onze verbondenheid met mensen in oorlog voor zin? Toch is die keuze voor mensen in Syrië van groot belang. Zij voelen zich vergeten en verlaten. Onze keuze voor lotsverbondenheid is voor hen van onschatbare waarde. En voor politici een teken dat zij mensen in Syrië niet aan hun lot mogen overlaten.

Lees op www.ikvpaxchristi.nl meer blogs van Jan Gruiters.

Ik steun

IKV Pax Christi

NAAM: Mevrouw Els Toeset

LEEFTIJD: 80 jaar

PLAATS: Haarlem

Donateur sinds

Dat kan ik me niet zo goed meer herinneren. Ik denk dat het wel langer dan 10 jaar moet zijn.

Achtergrond

Ik heb een opleiding gevolgd als binnenhuisarchitect, tot aan mijn huwelijk heb ik dit beroep ook uitgeoefend. Ik ben moeder van vijf volwassen kinderen. Mijn politieke affiniteit is altijd links gericht geweest en ik heb gedurende een lange tijd een *fair trade* winkel gehad die bijna altijd op de 1ste plaats eindigde in Nederland. Van huis uit ben ik protestant, dit heb ik losgelaten en me later aangesloten bij een interkerkelijke groep. Ik heb verschillende reizen gemaakt naar Mexico voor het bezoeken van projecten op het gebied van zilver en koffie. Ook ben ik naar Turkije geweest, de vriendelijkheid van de mensen viel me op. Een tijd lang heb ik mij samen met anderen ingezet voor het project 'Dwaze Moeders' in de jaren '80 en '90. Wij hebben toen op het Malieveld in Den Haag geprotesteerd tegen de verdwijning van zoveel mensen in Argentinië. Een deel van de opbrengsten van het ver-

kochte materiaal uit de Fair Trade winkel is gedoneerd aan 'Dwaze Moeders.'

Waarom

Ik sta achter het doel van IKV Pax Christi omdat zij burgers politiek bewust maakt. IKV Pax Christi werkt niet vanuit één politieke partij en wil in gesprek met mensen, ongeacht hun politieke overtuiging ongeacht hun cultuur, ongeacht hun achtergrond. Deze politieke bewustwording is gelukkig door de jaren heen gegroeid en daar heeft IKV Pax Christi aan bijgedragen.

Verwachtingen

Ik verwacht dat IKV Pax Christi in dialoog blijft want dan vecht je niet. De oplossing kan worden gevonden met woorden. Vrede begint met de bereidheid om open te staan voor elkaar en onze verschillen. Dat is de onderscheidende kracht van IKV Pax Christi. Het werk van IKV Pax Christi draag ik in mijn hart.

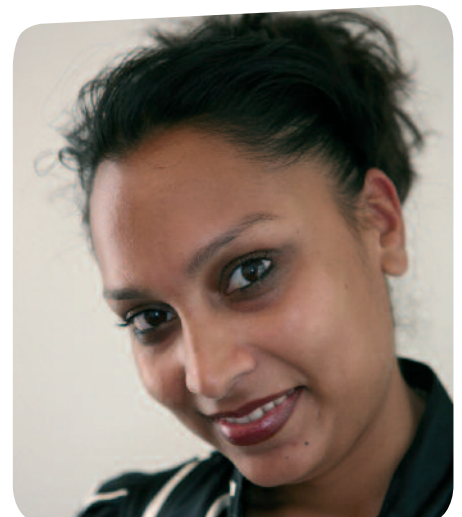
Schenken via het testament: belangrijk voor het werk van IKV Pax Christi

Ook het afgelopen jaar steunden enkele donateurs IKV Pax Christi met een nalatenschap.

Deze bijzondere giften zijn heel belangrijk voor de voortgang van het werk van de vredesorganisatie.

Directeur Jan Gruiters: "Ik ben steeds weer trots dat onze donateurs en vrijwilligers zich zo betrokken voelen, en ons werk zo in het hart hebben gesloten dat ze dat ook via het testament willen uiten. Deze bijdragen zijn essentieel voor ons werk. Het helpt IKV Pax Christi om een sterke organisatie te blijven. Zo kunnen we projecten opzetten en activiteiten uitvoeren die we anders niet of minder goed hadden kunnen doen. Wij voelen ons ook verantwoordelijk voor de opdracht die mensen op deze mooie manier aan ons geven. Dat motiveert ons om door te gaan met ons werk." Particulier fondsenwerver Sabita Ribai heeft de taak om schenken

via het testament onder de aandacht te brengen en alle vragen die hierover leven, te beantwoorden. "We krijgen vaker informatieverzoeken rond nalatenschappen. Mensen vinden dit een mooie manier van geven. Het valt mij op dat er heel open en direct over gesproken wordt. Vaak door mensen zonder kinderen, maar ook steeds vaker door ouderen die naast de kinderen ook iets voor IKV Pax Christi willen doen. We maken op dit moment een informatieve brochure, ik spreek daarover ook met enkele oudere en betrokken donateurs." Tips en vragen zijn van harte welkom via Ribai@ikvpaxchristi.nl of tel. 030-2333346.

△ Sabita Ribai

Schuilt er in u een vredesambassadeur? Act for Peace!

Bent u een wereldburger met interesse in vredesvraagstukken? Kom dan op woensdag 22 mei naar de Ambassadeursdag in Utrecht. Het Ministerie van Vrede wil u op die dag van kennis, materialen en werkvormen voorzien, zodat u zelf aan de slag kunt om in de Vredesweek activiteiten in uw dorp, stad of kerk te organiseren. Ook kunt u netwerken met vredesambassadeurs uit het hele land en medewerkers van IKV Pax Christi ontmoeten.

De Minister van Vrede, Jörgen Raymann, opent de Ambassadeursdag. Ook komt de Staatssecretaris van Vrede, Merlijn Twaalfhoven, aan het woord. Beiden vertellen wat ze het afgelopen jaar hebben gedaan en blikken vooruit naar de Vredesweek.

Kom er achter wat IKV Pax Christi in Syrië doet en wat u zelf kunt doen om vredesactivisten daar te ondersteunen. Luister naar verhalen van mensen die een Ambassade van Vrede hebben opgezet en deze op een bijzondere manier in-

vullen, zoals een reizende vrouwenambassade en een werkplaats voor participatief drama (Formaat) in Rotterdam. Gharib, een Syrische muzikant die in Nederland woont, zorgt voor passende muziek.

Workshops

Tijdens de workshops doet u volop informatie op over vredesactivisme, Syrië en hoe u uw Ambassade tot een succes maakt. Hoe trekt u volle zalen voor uw evenement? Hoe zet u een Checkpoint

Cinema op? Welke goede tips hebben andere vredesambassadeurs? Op de Ambassadeursdag is er voor elk wat wils. Van een workshop over de invulling van de vredesviering op vredeszondag tot een Masterpeace workshop. Dus schrijf u nu in voor de workshops van uw keuze. Op de website www.ministerievanvrede.nl vindt u de beschrijving van de 12 workshops.

Vredesweek: Act for Peace

De Vredesweek (21-29 september 2013) staat in het teken van vredesactivisme. U kunt zich op 1001 manieren inzetten voor vrede, zowel in Nederland als in conflictgebieden zoals Syrië. Organiseert u ook een actie, viering of debat? Laat het weten via vredesweek@ikvpaxchristi.nl, dan plaatsen wij uw activiteit op de activiteitenpagina van de website van het Ministerie van Vrede. Zo kan iedereen zien welke activiteiten waar worden georganiseerd.

Materialen bestellen

Op de Ambassadeursdag ontvangt u een tasje met o.a. een donatiefolder, informatiebrochure, liturgiekrant Vrede.vieren en een poster. Daarnaast vindt u in de tas meer informatie over het nieuwe actieboek 'Wat kun jij doen? Act for Peace'. In dit boek staan ideeën voor het organiseren van vredesactiviteiten voor zowel binnen als buiten de Vredesweek. Een uitgebreide versie van het boekje is vanaf 22 mei

Ook dit jaar is er weer veel te beleven op de ambassadeursdag [△](#)

online te vinden. Bestel extra posters, vredekranten, kaarsen en dergelijke. via het bijgevoegde bestelformulier of via de website www.ministerievanvrede.nl.

Dorien Jansen

De Ambassadeursdag wordt mede mogelijk gemaakt door het vfonds, het Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg.

Praktische informatie:

Inschrijven voor 15 mei via www.ministerievanvrede.nl/ambassadeursdag (inschrijven gewenst)

Dagvoorzitter:

Caecilia van Peski, bestuurslid IKV

Datum:

Woensdag 22 mei, 16.00-21.00

Locatie:

Meeting Plaza/ kantoor IKV Pax Christi

16.00 ontvangst, registratie

16.30 aanvang plenair programma

17.30 broodjes & soep

18.30 workshops ronde 1

19.30 workshops ronde 2

20.30 netwerkborrel

Tien jaar na de inval in Irak

‘Ik droom van Irak als een moderne staat’

Dit jaar is het tien jaar geleden dat de oorlog in Irak begon. Wat is er nu terechtgekomen van de democratie en voelen mensen zich vrijer? IKV Pax Christi laat de mensenrechtenactivist Hanaa Edwar en journalist/documentairemaker en oprichter van de Iraakse Raad voor de Interreligieuze Dialoog Saad Salloum aan het woord. Een uitgebreider portret verschijnt in het blad ZemZem.

Hanaa: ‘Hoe durf je ons mensenrechtenactivisten uit te maken voor terroristen?’ Hanaa Edwar, prominent mensenrechtenactivist, valt premier Nuri al-Maliki aan op zijn beleid om demonstranten zonder vorm van proces in de gevangenis te laten zitten. Middenin een VN-conferentie loopt ze naar al-Maliki toe en ze houdt de foto’s van een radiojournalist, een acteur, een bijna afgestudeerde informaticus en een middelbare scholier omhoog. ‘Waar zijn ze gebleven?!’ roept ze luid, doelend op de jongeren die een week daarvoor waren gearresteerd. Het filmpje van een woedende Edwar was direct een hit op YouTube.

In Irak is Hanaa Edwar bekend omdat ze algemeen secretaris is van Iraqi Al-Amal Association, een van de belangrijkste maatschappelijke organisaties in het land. Haar netwerk is enorm en ze kent

vele politici persoonlijk. Loop je met haar over straat, dan wil iedereen met haar op de foto. Door haar durf en passie is ze voor velen een heldin. De uitval richting premier al-Maliki zou een ander er niet levend van afbrengen. Met haar organisatie die zich richt op medische, sociale, culturele en educatieve reconstructieprojecten is ze hét gezicht van de mensenrechten in Irak.

Saad: “De Amerikanen hebben Irak vanaf 2003 vorm gegeven, net zoals de Britten dat deden toen ze het moderne Irak schiepen in 1921. Er werd gezegd dat niet God Irak had gesticht, maar Winston Churchill, minister van de bezetter in die tijd. Terwijl de identiteit van het land is gevormd door het buitenland, wordt er tegenwoordig van binnenuit aan getornd. De Amerikanen hebben de tegenstrijdig-

heden die het land kenmerken blootgelegd, waardoor de Irakezen elkaar hebben leren kennen als etnische Koerden, Arabieren, Turkmener en Chaldo-Assyriërs, en religieus gezien als moslims, christenen, Mandaëers, Jezidi’s, Bahai, soenieten, sjiieten enzovoort. Als er een voordeel is geweest aan de Amerikaanse bezetting, dan is het dat het een alles onthullende spiegel is geweest die de Irakezen met zichzelf confronteert.”

Met dank aan Pepita Mol, Jurgen Maas, Hassnae Bouazza

Hanaa Edwar is aanwezig zijn bij Checkpoint Cinema dat op zaterdag 25 mei in het Louis Hartlooper Complex in Utrecht zal plaatsvinden.

Afscheid Bisschop van Luyn met Herman van Rompuy

Op 16 september dit jaar neemt emeritus-bisschop monseigneur Ad van Luyn S.D.B. afscheid als president van Pax Christi Nederland. Hij heeft dan deze functie bijna 19 jaar bekleed. In die periode heeft hij zich een gepassioneerd voorvechter getoond van vrede, de menselijke waardigheid en solidariteit voor en tussen mensen in Europa en andere delen van de wereld. Pax Christi is met de Europese vredesgedachte sterk verbonden. Vrede, verzoening en solidariteit in Europa moeten ook vandaag bevochten worden, nu de solidariteit onder druk staat en de ontstaansgeschiedenis van het verenigd Europa op de achtergrond is geraakt.

Een afscheid van Mgr. Van Luyn willen we dan ook graag vieren met een symposium in het teken van een verenigd Europa als vredesgedachte. Niemand minder dan Herman van Rompuy, de voorzitter van de Europese Raad, is bereid gevonden onze hoofdspreker te zijn.

Lezers van Vrede.nu en in het bijzonder de leden van Pax Christi worden van harte uitgenodigd hierbij aanwezig te zijn. Via de website en voor de leden middels een persoonlijke uitnodiging zullen wij lokatie, tijden en programma nog bekend maken. Houdt u deze datum vrij?

△ Bisschop Van Luyn

Herdenkingscentrum bij Srebrenica wil uitbreiden

Het Potocari Memorial Centre, zoals de begraafplaats van de Srebrenica genocide wordt genoemd, wil uitbreiden met een documentatiecentrum. Daarmee wordt het méér dan een plaats om de 8000 mannen en jongens te herdenken die in 1995 in Srebrenica werden vermoord. Het moet ook een plek worden waar de waarheden over deze misdaden voor eeuwig worden vastgelegd. Dat is belangrijk voor de hele Bosnische samenleving, zegt bestuursvoorzitter Sadik Ahmetovic. “Zonder oog voor de waarheid over het verleden is het niet mogelijk een goede nieuwe samenleving op te bouwen. Wat hier is gebeurd, mag nooit worden ontkend of uitgewist. Er is een spreekwoord dat luidt dat kwaad ontstaat wanneer goede mensen nooit een goede daad verrichten. Met dit herdenkingscentrum verrichten we een goede daad voor de mensheid.” Voor de nabestaanden van de genocide in Srebrenica, van wie Ahmetovic er één is – hij verloor er onder meer zijn vader – is

het herdenkingscentrum ‘enorm belangrijk.’ “Voor de familieleden betekent het dat hun geliefden hun identiteit weer terugkrijgen. Velen zijn destijds in een massagraf begraven, en ieder jaar op 11 juli krijgen nieuwe geïdentificeerde slachtoffers een fatsoenlijke begrafenis in Potocari. Daarnaast worden bezoekers in staat gesteld de volle omvang van deze misdaden te zien en de boodschap hiervan over te brengen.”

Hij is erg blij met de samenwerking met IKV Pax Christi, waardoor onder meer communicatie tussen de voormalige Dutchbatsoldaten en de nabestaanden van Srebrenica mogelijk werd. “Het is dankzij IKV Pax Christi dat Bosnië en Nederland nu gezamenlijk aan één waarheid over het verleden werken.”

Suzanne van den Eynden

Terugblikken met jarige Pacem in terris

Op witte donderdag in 1963, dit jaar vijftig jaar geleden, verscheen *Pacem in terris*. Deze pauselijke encycliciek was bedoeld als een handreiking voor de vrede van een wereld die beheerst werd door de koude oorlog, de strijd tussen de geopolitieke machten van het westen en het oosten.

Voor de katholieke vredesbeweging Pax Christi werd dit document een nieuw fundament voor haar denken over de weg van vrede. *Pacem in terris* verscheen in een tijd dat er opnieuw een oorlog op wereldschaal zou kunnen uitbreken. Spanningen liepen ondraaglijk hoog op toen voorbereidingen werden getroffen om Russische kernwapens vanaf Cuba op de VS te richten. *Pacem in terris* verscheen in een tijd dat het denken over vrede een urgentie had en het document een fundamenteel antwoord bood op een weg naar vrede.

Voor iedereen

De brief *Pacem in terris* was opvallend gericht aan alle mensen van goede wil en brak hiermee met de traditie om encyclieken alleen op de katholieken te richten. Het werd duidelijk gemaakt dat de vrede alleen mogelijk is met alle mensen, ongeacht hun levensbeschouwing, zo lang ze maar van goede wil zijn. Het schrijven van Paus Johannes XXIII bood ook de mogelijkheid door mensen van goede wil in het Kremlin aanvaard te worden en prompt werd het mede gebruikt om zonder gezichtsverlies uit de crisis te geraken. In de Russische krant Pravda verscheen de volgende oproep van Johannes XXIII: "We smeken alle regeringen geen dove oren te hebben voor deze uitroep om menselijkheid."

Pacem in terris zette ook Pax Christi aan om anderen van goede wil te zoeken en haar gebed en studie in toeneemende mate te verbinden met actie, gericht op politieke verandering. De

dialogo met het communisme werd gezien als noodzakelijk om uit de politieke crisis te geraken en werd zo een vaak ongemakkelijke aanval op het vijanddenken.

Nog actueel

Hoe bruikbaar is het document vandaag de dag? *Pacem in terris* stelt dat vrede is gebaseerd op vier pijlers, die van de waarheid, de gerechtigheid, de liefde en de vrijheid. Alleen in vrijheid kan op basis van een solidariteit met alle mensen een vrede gebouwd worden die in liefde levend kan worden. Zo schrijft Benedictus XVI aan het begin van dit jaar in zijn Wereldvredesbrief in herin-

nering aan *Pacem in terris*. Dit pleidooi voor een vrede met respect voor deze belangrijke waarden klinken ook door in de positie van IKV Pax Christi ten aanzien van het huidige conflict in Syrië. Ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van *Pacem in terris* komen op 29 en 30 mei en weer in oktober kerkelijk leiders uit conflictgebieden in onder meer DR Congo, Oeganda, Somalië en Sri Lanka, en vertegenwoordigers van Caritas Internationalis bijeen in Rome. Daar spreken zij met elkaar over hun inzet voor de vrede geïnspireerd door de vier pijlers van *Pacem in terris*.

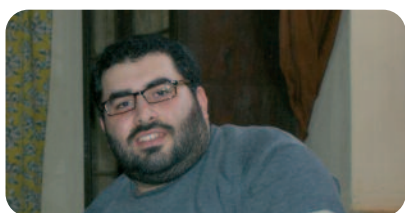
Edwin Ruigrok

Syrische vredesactivist steekt handen uit de mouwen

‘Hoe kun je nu toekijken en niets doen?’

Fadi Hallisso is een 34-jarige Syrische priester uit Aleppo. Vorig jaar is hij gevlucht naar Libanon. Daar studeert hij, ooit was hij ingenieur. Hij heeft een hulporganisatie opgericht om zijn landgenoten die naar Libanon gevlucht zijn te helpen.

Hij is teleurgesteld dat Westerse landen zo bang zijn zich te bemoeien met het conflict in Syrië. “Het is alsof ze vrezen dat er een doos van Pandora is opengegaan met de Arabische Lente. Westerse landen lijken er spijt van te hebben dat ze eerst die Arabische Lente ondersteund hebben. Alsof wij geen recht op vrijheid hebben in Syrië!”

Al Qaida

Jonge activisten als Fadi zijn gefrustreerd. Een jaar lang is er vreedzaam gedemonstreerd en toch bleef de internationale steun voor de vredelievende Syriërs uit. Niemand schoot hen te hulp. Fadi: “En als een aan Al-Qaida gelieerde groep gewapende strijders tegen Assad vecht, denken de mensen in Amerika en Europa dat alle verzetsstrijders meedogenloos zijn en er burgerdoden voor over hebben om Assad te verdrijven.”

Wederopbouw

Mensen als Fadi kunnen niet begrijpen dat er zo weinig aandacht is voor de verzetsdaden van de ‘gewone’ Syriërs. Fadi: “Helaas is het slechte nieuws uit Syrië het enige dat in de media voorkomt. Niemand heeft het meer over de dappere burgeractivisten die dagelijks

hun leven wagen om waarden als gelijkheid en vrijheid te verdedigen of om het leven in de getroffen gebieden te organiseren via het maatschappelijk middenveld. Niemand vertelt dat er al negen internetradiostations zijn die berichten verspreiden over het verzet. Niemand heeft het over de illegale krant uit Deraya, die zo veel mensen inspireert om het verzet tegen onrechtvaardigheid niet op te geven.”

Hulp aan vluchtelingen

“Hoe kun je nu toekijken en niets doen?”, vraagt hij zich af. Natuurlijk weet Fadi dat buurlanden Libanon en Irak veel voorbeelden kennen van sektarisch geweld: geweld waarbij soennieten het op sjiieten of christenen hebben gemunt. Geweld waarbij iemands afkomst bepaalt of een ander met diegene in vrede kan leven. Omdat zij gewaarschuwd zijn, zo redeneert Fadi, zullen jonge Syriërs niet deze fout maken. Zelf geeft hij het goede voorbeeld. Hij heeft de organisatie Basma wa-Zeitouneh opgericht. Die verleent hulp aan Syrische vluchtelingen die volledig berooid de grens met Libanon zijn overgestoken. Met zijn hulp bouwen de vluchtelingen weer een toekomst op.

IKV Pax Christi voert al een jaar actie voor kleine initiatieven zoals die van Fadi. Op de webpagina www.adoptarevolution.nl kunt u die bekijken. Help mee om deze initiatieven gefinancierd te krijgen.

Helma Maas

Agenda

22 mei

Ambassadeursdag

Utrecht, Meeting Plaza/kantoor IKV Pax Christi
16.00 – 21.00 uur

Een voorproefje op de Vredesweek en een ontmoeting met andere ambassadeurs van de vrede. Met twaalf inspirerende workshops, film, de nieuwste materialen en natuurlijk Jörgen Raymann en Merlijn Twaalfhoven.

25 mei

Checkpoint Cinema XL

Utrecht, Louis Hartlooper Complex
14.00 – 17.00 uur

Onder leiding van Teun van de Keuken (Keuringsdienst van Waarde, Tony Chocolonely) vertonen drie bijzondere gasten hun favoriete filmfragmenten die te maken hebben met activisme en conflict. De gasten zijn Rob Hornstra (fotograaf The Sochi Project), Lieve Joris (auteur van oa boeken over DR Congo) en Hanaa Edwar, mensenrechtenactivist in Irak.

13 juni

BalkanBorrel ism AMS en Linking Europe.

Utrecht, Stiltecentrum
19.00 uur

Europa is meer dan de euro, het is ook een vredesproject. Kroatië wordt deze zomer lid van de Europese Unie. Na het akkoord tussen Servië en Kosovo lijkt de weg naar Europa ook voor hen geopend. Hoe kijken de inwoners aan tegen Europa als vredesstichter?

11 juli

Srebrenica Herdenking

Den Haag, Het Plein
15.00 uur

Toespraken, stille omgang en oplaten van de ballonnen.

Colofon

Eindredactie: Helma Maas-van der Vaart.

Redactie: Suzanne van den Eynden, Frederique Kram en Sabita Ribai.

Met dank aan: Dorien Jansen, Amanda van Nieuwenhoven, Pepita Mol, Jurgen Maas, Jan Gruiters en Edwin Ruigrok.

Fotografie: Rob Schuurman, Bob Karhof, Jan Pieter van den Heuvel, Pierre J en CC license en IKV Pax Christi-archief.

Basisvormgeving: RAAK Grafisch Ontwerp

Drukkerij: Van der Weij BV, Hilversum

ISSN 1874-6497

IKV Pax Christi, Godebaldkwartier 74, 3511 DZ Utrecht
Postbus 19318, 3501 DH Utrecht
Tel (030) 233 33 46, Fax (030) 236 81 99
vredenu@ikvpaxchristi.nl www.ikvpaxchristi.nl
Giro: 51 61

IKV Pax Christi heeft het CBF-keurmerk en is ANBI-erkend en ISO-gecertificeerd.